

VILNIAUS „ŠVIESOS“ PRADINĖS MOKYKLOS MOKYTOJŲ ETIKOS KODEKSAS

I. SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokytojų etikos kodekse (toliau – Kodeksas) nustatomi pagrindiniai pedagoginių darbuotojų profesinės etikos reikalavimai ir įsipareigojimai siekti etiško ir profesionalaus elgesio su mokiniais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais) ir kitais šeimos nariais, kolegomis ir bendruomene.

2. Mokytojų etikos kodekso paskirtis – padėti puoselėti mokyklos bendruomenės narių santykius, saugančius žmogiškąją vertę ir orumą, palaikyti ir puoselėti profesinę atsakomybę.

3. Mokytojų etikos kodekso tikslas – neetiško elgesio prevencija, gero mikroklimato kūrimas, mokyklos įvaizdžio gerinimas, pedagogų profesijos prestižo stiprinimas.

4. Kodeksas papildo pedagogų teisių, pareigų, atsakomybės nuostatas, kurios yra reglamentuotos LR švietimo įstatyme, mokyklos nuostatuose, vidaus tvarkos taisyklėse ir kituose norminiuose aktuose.

5. Mokytojų etikos kodeksas skiriamas tam, kad padėtų mokytojams suprasti etiško elgesio problemas, kurios gali kilti darbinėje aplinkoje, tarpusavio santykiuose, viešame gyvenime bei padėtų jas spręsti.

6. Bendrosios pedagogų nuostatos:

6.1. *Pedagogas:*

6.1.1. perteikia tautos ir žmonijos kultūros vertybes jaunajai kartai. Gerbia žmogų, jo teises ir pareigas, mokyklą, Valstybę ir jos institucijas. Nesitaiksto su žmogaus teises bei orumą pažeidžiančiu elgesiu;

6.1.2. su mokiniais/ugdytiniais ir visais kitais atvejais yra pagarbus, mandagus ir korektiškas (nekeliantis balso tono), nestokojantis humoro jausmo;

6.1.3. vienodai tarnauja visiems bendruomenės nariams, nepaisydamas tautybės, rasės, negalios, lyties, lytinės orientacijos, amžiaus, socialinės padėties, religinių įsitikinimų ir politinių pažiūrų;

6.1.4. siekia tarnybinio ir profesinio pripažinimo sąžiningu darbu, remdamasis visuomenine veikla, taktu, gebėjimu rūpintis mokiniais/ugdytiniais;

6.1.5. saugo savo reputaciją;

6.1.6. grindžia kolegialumu, partneryste ir pagarba tarpusavio santykius. Pedagogas saugo ne tik savo, bet ir savo kolegų autoritetą. Mokinių/ugdytinių ar kitų asmenų akivaizdoje nežemina kolegų;

6.1.7. geba nepervertinti ir nenuvertinti savęs bei kitų bendraudamas ir iškilus konfliktinėms situacijoms;

6.1.8. vengia nepagrįstų ir skandalingų tarpusavio konfliktų. Kilus nesutarimams, siekia konstruktyviai juos įveikti;

6.1.9. vengia nesąžiningos profesinės konkurencijos tarp kolegų, nedalyvauja negarbinguose sandoriuose, neslepia visiems pedagogams skirtos informacijos;

6.1.10. supranta, kad kritika, skiriama kolegų arba administracijos darbui, veiksmams, sprendimams, požiūriams, poelgiams vertinti, neturėtų žeminti kritikuojamų asmenų. Ji turi būti pagrįsta, konstruktyvi, taktiška, neužgauli, geranoriška. Svarbiausios pedagoginio gyvenimo problemos svarstomos ir sprendimai priimami atvirose ir laisvose pedagogų diskusijose;

6.1.11. elgiasi tolerantiškai, atvirai, objektyviai ir savikritiškai konfliktinėse situacijose. Išklauso visų pusių argumentus ir ieško objektyviausio sprendimo;

6.1.12. tausoja ir atsakingai naudoja mokyklos turtą, medžiaginius išteklius, taupiai naudoja valstybės, rėmėjų, investuotojų lėšas vykdydamas mokyklos tikslus, uždavinius ir prisiimtus įsipareigojimus.

6.2. *Pedagogas su mokiniais/ugdytiniais:*

- 6.2.1. remiasi abipuse pagarba;
- 6.2.2. pasirenka tokius darbo metodus, kurie skatina pozityvius mokinių/ugdytinių bruožus, tarpusavio santykius: savarankiškumą, savikontrolę, saviugdą, norą bendradarbiauti ir padėti kitiems;
- 6.2.3. vertindamas mokinių/ugdytinių elgesį ir pasiekimus, siekia stiprinti jų savigarbą ir pasitikėjimą savo jėgomis, nurodyti tobulėjimo galimybes, kelti mokymosi/ugdymosi motyvaciją;
- 6.2.4. siekia objektyvumo ir teisingumo, vertindamas mokinių pasiekimus;
- 6.2.5. elgiasi diskretiškai. Pedagogui neleistina kitiems asmenims perduoti mokinio ar ugdytinio jam asmeniškai patikėtą informaciją, išskyrus įstatymų numatytus atvejus;
- 6.2.6. nepiktinaudžiauja savo tarnybine padėtimi;
- 6.2.7. yra tolerantiškas mokinių/ugdytinių religiniams įsitikinimams ir politinėms pažiūroms. Jis neturi teisės naudoti indoktrinaciją, primesdamas mokiniams/ugdytiniams savo pažiūras.

6.3. *Pedagogo santykiai su administracija:*

- 6.3.1. mokykla remiasi žodžio ir įsitikinimų laisvės, tolerancijos, demokratiškumo ir teisingumo principais;
- 6.3.2. intrigos, užsitęsę konfliktai ir pedagogų bendruomenės skilimas trukdo mokyklai atlikti savo tiesiogines funkcijas. Mokykloje puoselėjama bendravimo kultūra, pasireiškianti tarpusavio pagarba, geranoriškumu ir mokėjimu susitarti;
- 6.3.3. mokyklos administracija toleruoja politinių, religinių, filosofinių pažiūrų, skonių ir nuomonių įvairovę, sudaro sąlygas pasidalyti požiūriais, tartis ir susitarti. Skirtingi pedagogų statusai, kvalifikacinės kategorijos ir pareigos neturėtų kliudyti visiems pedagogams lygiateisiškai reikšti nuomones ir ginti savo įsitikinimus;
- 6.3.4. pedagogai negali būti administracijos diskriminuojami, ignoruojami ar persekiojami dėl jų įsitikinimų ar asmeninių simpatijų bei antipatijų. Administracijos santykiai su kiekvienu pedagogu grindžiami lygiateisiškumo principu;
- 6.3.5. administracija negali reikalauti ar rinkti informacijos apie asmeninį pedagogo gyvenimą, nesusijusį su darbo reikalavimais;
- 6.3.6. mokyklos vadovo vertinimai ir sprendimai yra pagrįsti realiais pedagogų nuopelnais, faktais ir nešališki. Pedagogai, siekiantys aukštesnės kvalifikacinės kategorijos, paremiami nepriklausomai nuo jų asmeniškumo ar paklusnumo administracijos vadovui;
- 6.3.7. pedagogai turi teisę gauti iš administracijos visą informaciją, svarbią mokyklos darbui. Administracija negali nuslėpti ar tendencingai iškreipti informacijos, turinčios įtakos pedagogo karjerai ir darbo kokybei. Pedagogų bendruomenei svarbūs sprendimai mokykloje priimami ir skelbiami remiantis viešumo principais.

6.4. *Pedagogas bendraudamas su mokinių tėvais ir/ar (globėjais, rūpintojais):*

- 6.4.1. konsultuoja tėvus ir/ar(globėjus/rūpintojus) sprendžiant vaikų auklėjimo problemas, padeda švelninti tėvų ir vaikų konfliktus;
- 6.4.2. saugo vaikų patikėtą nuomonę apie savo tėvus ir/ar(globėjus, rūpintojus) o tėvų ir/ar(globėjų, rūpintojų) – apie vaikus. Perduoti tokią nuomonę kitai pusei galima tik gavus iš tą nuomonę patikėjusio asmens sutikimą;
- 6.4.3. santykiai su tėvais ir/ar (globėjais, rūpintojais) neturi daryti įtakos vaikų asmens bei pasiekimų vertinimui;
- 6.4.4. santykiams su mokiniais/ugdytiniais ir vertinimui negali turėti įtakos jų tėvų ir/ar (globėjų, rūpintojų) parama mokyklai.

6.5. *Akademine ir žodžio laisvė. Pedagogas:*

- 6.5.1. turi teisę naudotis įvairiais informacijos šaltiniais;
- 6.5.2. atrinkdamas ir perteikdamas informaciją mokiniams/ugdytiniams, laikosi objektyvumo, tinkamumo ir padarumo principų. Informacijos negalima tendencingai iškreipti ar pakeisti jos autorystės;
- 6.5.3. gali savo nuožiūra pasirinkti ugdomąją veiklą bei kurti naujus ugdymo būdus, jei šie yra tinkami profesiniu požiūriu;
- 6.5.4. neišviešina konfidencialios tarnybinės informacijos, skirtos vidiniams mokyklos reikalams.

II. SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

7. *Etika* – tai asmens elgesį ir veiksmus sąlygojantis vertybių taikymas.
8. *Moralė* – tai žmonių elgesį reguliuojančios normos ir principai.
9. *Pedagogų etika* – dora, pareigingumu, atsakingumu, kūrybingumu, sąžiningumu, teisingumu, žmoniškumu, objektyvumu grindžiami tarpusavio ir darbo santykiai, nepriekaištingas etinės elgsenos laikymasis viešame gyvenime.
10. *Etikos normų pažeidimas* – poelgis, veiksmas, elgsens darbe, visuomenėje, tarpusavio bendravime, sukeltantis prieštarigus bendradarbių vertinimus, pasireiškiančius priimtų etikos kodekse dorovinės elgsenos normų nepaisymu, ignoravimu ar pažeidimu, kuris neigiamai veikia bendruomenės mikroklimatą, trikdo darbinę nuotaiką ir darbo ritmą.
11. *Etikos problema* – netinkamai padarytas sprendimas ar atliktas veiksmas, pažeidžiantis etikos normas.
12. *Etiškas sprendimas* – tai geras, teisingas, visuomenės daugumos puoselėjamos vertybėms neprieštaraujantis sprendimas.
13. *Interesų konfliktas* – situacija, kai pedagogas, atlikdamas savo pareigas, vykdo pavedimus ir priima sprendimus, susijusius su jo privačiais interesais.
14. *Privatus pedagogo interesas* – turtinis arba neturtinis pedagogo suinteresuotumas.
15. *Kompetencija* – funkcinis gebėjimas adekvačiai atlikti tam tikrą veiklą, turėti jai pakankamai žinių, įgūdžių, energijos.
16. *Vertybė* – idėjos ir įsitikinimai, formuojantys, skatinantys žmogaus būvį ar elgseną.
17. *Tolerancija* – pakantus gerbimas kitos nuomonės, požiūrių, įsitikinimų, tikėjimo.

III. SKYRIUS PEDAGOGŲ ETIKOS KODEKSO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

18. Kodekso paskirtis - nubrėžti tolerancijos ribas mokyklos pedagogų tarpusavio santykiuose, išvengti neetiško elgesio pasireiškimų.
19. Padėti pedagogams geriau suprasti, puoselėti svarbiausias vertybes: teisingumą, sąžiningumą, pagarbą žmogui, toleranciją, profesinę, pilietinę atsakomybę.
20. Skatinti pedagogų suvokimą, jog etinis aspektas - esminė bet kurios veiklos sprendimo dalis, svarbi prielaida didinti visuomenės pasitikėjimą mokyklos veikla.

IV. SKYRIUS PAGRINDINIAI ETIKOS PRINCIPAI

21. Mokytojai savo veikloje vadovaujami šiais pagrindiniais elgesio ir veiklos principais:
 - 21.1. pagarbos;
 - 21.2. teisingumo;
 - 21.3. žmogaus teisių pripažinimo;
 - 21.4. atsakomybės;
 - 21.5. sąžiningumo;
 - 21.6. atidos ir solidarumo.
22. Pagarbos principas. Vadovaudamasis šiuo principu pedagogas:
 - 22.1. geba kritiškai įvertinti savo požiūrį ir nuostatas bei jų poveikį savo veiklai;
 - 22.2. pripažįsta, kad bendravimas su mokiniais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais) turi būti grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu ir prireikus konfidencialumu, suvokia, kad tai daro tiesioginę įtaką augančio vaiko asmenybei, gyvenimui mokykloje ir ugdymo(si) kokybei;
 - 22.3. padeda kurti savitarpio pagarbą ir toleranciją grįstą bendruomenę;
 - 22.4. ugdymą grindžia humanistinėmis vertybėmis;

22.5. išklauso, įvertina ir gerbia mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų), kolegų, vadovų nuomonę; nuomonėms nesutampant, mandagiai pateikia argumentų, geba veiksmingai spręsti konfliktus;

22.6. skatina kiekvieno mokinio saviraišką, stiprina savivertę, pastebi kiekvieno mokinio pažangą ir pasiekimus, džiaugiasi jais, puoselėja ir demonstruoja pozityvias nuostatas, paveikiais būdais skatina mokinių ugdymosi (mokymosi) motyvaciją.

23. Teisingumo principas. Vadovaudamasis šiuo principu pedagogas:

23.1. tiki, kad žmonių skirtybės yra veikiau norma nei išimtis, todėl mokinių, pedagogų bendruomenę supranta kaip individų visumą;

23.2. supranta mokinių ir jų ugdymosi poreikių įvairovės priežastis, pažįsta mokinių mokymosi stilius, žino ugdymosi poreikius ir į juos atsižvelgia ugdymo procese;

23.3. parenka tinkamiausius būdus savo pedagoginės veiklos situacijose, atsižvelgdamas į mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų) ir jų poreikių bei lūkesčių įvairovę;

23.4. tiki, kad kiekvienas mokinys, nepaisant jo socialinės, kultūrinės aplinkos ypatumų, turi ugdymo(si) potencialą, galių siekti pažangos ir gerų rezultatų ir tai pasiekti, skatina mokymosi motyvaciją.

24. Žmogaus teisių pripažinimo principas. Vadovaudamasis šiuo principu, pedagogas:

24.1. savo veiklą grindžia nuostata, kad švietimo sistema turi būti socialiai teisinga, užtikrinanti asmens teisių įgyvendinimą, laiduojanti kiekvienam asmeniui švietimo prieinamumą ir lygias galimybes įgyti kokybišką išsilavinimą, kvalifikaciją, tobulinti įgytas kompetencijas;

24.2. turi argumentų ir juos įtikinamai pateikia pristatydamas socialinio teisingumo ir lygių galimybių nuostatas ir prireikus jas gindamas;

24.3. gerbia visų asmenų teises ir laisves, sudaro sąlygas mokinių raiškai ir tapatybei, ugdo toleranciją ir draugiškus skirtingų tautinių ir religinių grupių asmenų santykius;

24.4. sudaro sąlygas kiekvienam ugdytiniui puoselėti asmens tapatumą.

25. Atsakomybės principas. Vadovaudamasis šiuo principu, mokytojas:

25.1. elgiasi sąžiningai, neiškraipo faktų, laiku dalijasi aktualia informacija bendraudamas ir bendradarbiaudamas su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), kolegomis, vadovais, mokyklos nustatyta tvarka informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus) apie jų vaiko būklę, ugdymo ir ugdymosi poreikius, ugdymo proceso pritaikymą, pagalbos teikimą, mokyklos lankymą, elgesį ir pan.;

25.2. reguliariai įvertina savo kompetencijas, numato jų tobulinimo kryptis ir būdus, atsižvelgdamas į gaunamą iš vadovų, kolegų, mokinių ir jų tėvų (globėjų, rūpintojų) grįžtamąjį ryšį;

25.3. prireikus ieško informacijos ir bendradarbiaudamas su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), kolegomis, vadovais telkia išteklius, reikalingus kiekvieno mokinio asmenybei ugdyti, dialogiškam ir tyrinėjančiam mokinių ugdymuisi (mokymuisi) užtikrinti;

25.4. atsakingai veikia socialiniuose tinkluose ir kitose viešose veiklose;

25.5. savo veikloje paiso profesionalumo ir konfidencialumo nuostatų.

26. Sąžiningumo principas. Vadovaudamasis šiuo principu, pedagogas:

26.1. pagrįstai naudoja išteklius savo darbo vietoje, siekdamas užtikrinti kiekvieno mokinio prasmingą ir savarankišką veiklą mokykloje, stiprindamas jų mokymosi motyvaciją ir pasitikėjimą savo gebėjimais, teikdamas pagalbą mokiniams, turintiems ugdymosi, mokymosi sunkumų ir specialiųjų ugdymosi poreikių;

26.2. nesinaudoja savo padėtimi (pareigomis) asmeninės naudos tikslais;

26.3. visada pateikia teisingą informaciją apie mokinius, įstaigą, kurioje dirba, save, savo veiklą.

27. Atidos ir solidarumo principas. Vadovaudamasis šiuo principu, pedagogas:

27.1. atsižvelgia į kiekvieno mokinio savijautą, ar jis jaučiasi esąs priimtas, gerbiamas, saugus, ar džiaugiasi buvimu mokykloje ir laiko jį prasmingu ir prireikus bendradarbiaudamas su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais), kolegomis imasi priemonių mokinio savijautai gerinti;

27.2. stengiasi, kad kiekvienas mokinys turėtų galimybių bendruomeniškumui, pavyzdžiui, narystei, vienybei, dalijimuisi, rūpinimuisi kitais, pagalbos teikimui, įsipareigojimams, dalyvavimui mokyklos savivaldoje;

27.3. prireikus bendradarbiauja su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais), kolegomis, imasi priemonių kiekvieno vaiko emocinei savijautai ir socialinės įtraukties situacijai gerinti;

27.4. palaiko darnius santykius su mokiniais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), bendruomene, supranta ir atjaučia kitus, siekia padėti mokiniams patirti sėkmę mokykloje ir gyvenime.

V. SKYRIUS MOKYTOJŲ ETIKOS KODEKSO ĮGYVENDINIMAS

28. Būtina Kodekso priėmimo sąlyga – viešas jo projekto svarstymas, siekiant jog jis būtų priimtas kaip įsipareigojimas, o ne įpareigojimas.

29. Priimtas Kodeksas skelbiamas mokyklos internetiniame puslapyje.

30. Mokyklos pedagogai įsipareigoja laikytis Kodekso nuostatų.

31. Kodekso vykdymo priežiūrą atlieka atstovavimo pagrindu sudaryta etikos komisija, susidedanti iš 3-5 mokyklos pedagogų.

32. Etikos komisija savo darbą atlieka vadovaudamasi patvirtintu etikos komisijos darbo reglamentu.

33. Mokytojai įsipareigoja aktyviai palaikyti mokyklos siekius, garbingai atstovauti mokyklai, etiškai elgtis tiek mokykloje, tiek už jos ribų.

34. Mokytojai puoselėja pagarbius savitarpio santykius: neviešina, neaptarinėja konfidencialios informacijos apie kolegas (darbo užmokesčio, asmeninių savybių, kompetencijos, gyvenimo būdo ir kt.) tiek su mokiniais, tiek su kitais asmenimis, neaptaria mokinio asmeninių savybių ir šeimos, nesprenžia mokinių problemų su asmenimis, tiesiogiai nesusijusiais su jų ugdymu.

35. Kodekso vykdymo priežiūrą atlieka direktoriaus įsakymu sudaryta etikos komisija.

36. Už pedagogų etikos pažeidimus etikos komisijos siūlymu gali būti taikomos moralinio poveikio priemonės.

37. Laikytis Kodekso reikalavimų – asmeninis pedagogo, siekiančio tinkamai ir kokybiškai atlikti savo pareigas, didinti profesijos prestižą ir pasitikėjimą šalies švietimo sistema, įsipareigojimas ir garbės reikalas, o jų pažeidimas užtraukia atsakomybę, numatytą Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose pedagogų veiklą.

38. Būtina Kodekso priėmimo sąlyga – viešas jo projekto svarstymas, siekiant jog jis būtų priimtas kaip įsipareigojimas, o ne įpareigojimas.

39. Priimtas Kodeksas skelbiamas mokyklos internetiniame puslapyje.

40. Mokyklos pedagogai įsipareigoja laikytis Kodekso nuostatų.

41. Kodekso vykdymo priežiūrą atlieka atstovavimo pagrindu sudaryta etikos komisija, susidedanti iš 3-5 mokyklos pedagogų.

42. Etikos komisija savo darbą atlieka vadovaudamasi patvirtintu etikos komisijos darbo reglamentu.

VI. SKYRIUS PEDAGOGŲ ETIKOS KODEKSO NUOSTATŲ PAŽEIDIMŲ NAGRINĖJIMO TVARKA

43. Gavus informacijos apie Kodekso nuostatų pažeidimą, etikos komisija turi išsamiai išanalizuoti situaciją ir siūlyti sprendimus.

44. Etikos komisijos nutarimai priimami balsuojant.

45. Su etikos komisijos sprendimais supažindinami pedagogai, galimai pažeidę Kodekso nuostatas.

46. Už pedagogų etikos pažeidimus, atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą, taikytinos moralinio poveikio priemonės (pvz., pastaba, įspėjimas, įvertinimo paviešinimas ir pan.).

VII. SKYRIUS KONFLIKTINIŲ SITUACIJŲ SPRENDIMO SEKA

47. Kilus tarpasmeniniam konfliktui tarp pedagogų abi konflikte dalyvaujančios pusės turi teisę kreiptis į etikos komisiją.

48. Etikos komisija per tris darbo dienas išanalizuoja konflikto priežastis bei aplinkybes ir priima sprendimą.

49. Su etikos komisijos sprendimu supažindinamos abi konflikte dalyvavusios pusės.

VIII. SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

50. Laikytis Kodekso reikalavimų – asmeninis pedagogo, siekiančio tinkamai ir kokybiškai atlikti savo pareigas, didinti profesijos prestižą ir pasitikėjimą šalies švietimo sistema, įsipareigojimas ir garbės reikalas, o jų pažeidimas užtraukia atsakomybę, numatytą Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose pedagogų veiklą.
